

Landsbygdsdepartementet

Statskontoret
Box 8110
104 20 Stockholm

Uppdrag att utvärdera avgiftsfinansieringen av den offentliga livsmedelskontrollen

---

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att utvärdera Livsmedelsverkets och kommunernas avgiftsfinansiering av den offentliga livsmedelskontrollen. I uppdraget ingår att utreda på vilket sätt utformningen av avgiftsfinansieringen och beräkningen av avgifterna varierar mellan kontrollmyndigheterna.

I uppdraget ingår att kartlägga utformningen av avgiftsfinansieringen för livsmedelskontrollen och om detta har betydelse för t.ex.

- hur kontrollmyndigheten utför den offentliga livsmedelskontrollen,
- om kontrollen uppfyller kraven i relevant lagstiftning,
- relationen mellan den kontroll som utförs och de avgifter livsmedelsföretagen betalar, och
- om livsmedelsföretagen känner tilltro till kontrollen och upplever den som meningsfull.

Uppdraget ska även omfatta en kartläggning av om utformningen av avgiftsfinansieringen av livsmedelskontrollen har betydelse för

- vilka kostnader som finansieras av avgifterna,
- om full kostnadstäckning uppnås,
- om, och i sådant fall hur, avgifter sätts ned, och
- om kontrollmyndigheten har möjlighet att föra finansiella underskott respektive överskott för kontrollverksamheten mellan kalenderåren.

Statskontoret ska lämna förslag på hur en effektiv avgiftsfinansiering av den offentliga livsmedelskontrollen kan uppnås, med bibehållen ansvars-

fördelning för kontrollen, där den offentliga kontrollen uppfyller kraven i relevant lagstiftning. I sina förslag ska Statskontoret beakta kommunallagens krav på att kommuner inte får ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen tillhandahåller, 8 kap 3c § kommunallagen (1991:900). De förslag som tas fram ska inte heller inskränka det kommunala självstyret.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Landsbyggsdepartementet) senast den 30 juni 2015.

Bakgrund

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd ska den offentliga kontrollen vara ändamålsenlig, effektiv och likvärdig. Viktiga principer är även att offentlig kontroll ska utföras regelbundet och vara riskbaserad.

Den offentliga kontrollen av livsmedel utförs av Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna. Livsmedelsverket är central myndighet som leder och samordnar landets livsmedelskontroll. Verket utför offentlig kontroll på livsmedelsanläggningar som slakterier, äggpackerier, musselodlingar, mejerier, m.m. Kommunerna utför offentlig kontroll på exempelvis butiker, restauranger, skolkök och organisationer. Länsstyrelserna utför offentlig kontroll på primärproducenter. Livsmedelsverkets och kommunernas offentliga kontroll är avgiftsfinansierad medan länsstyrelsernas kontroll är anslagsfinansierad.

Medlemsstaterna är, enligt förordning (EG) nr 882/2004, skyldiga att säkerställa att det finns tillräckliga resurser tillgängliga för den offentliga kontrollen. Enligt förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter är kommunerna och Livsmedelsverket skyldiga att ta ut en årlig avgift för att täcka sina kostnader för offentlig kontroll. Livsmedelsverket har i en vägledning, "Riskklassning av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrolltid", preciserat vad som ska beaktas vid fastställande av avgifter.

Avgiften fastställs av kontrollmyndigheten. Om kontrollmyndigheten är en kommun ska avgiften fastställas av den kommunala nämnd som utför kontrollen på grundval av en taxa som kommunfullmäktige bestämmer. Detta innebär att avgifterna kan variera mellan kommunerna. Föreskrifter om hur avgifterna för anläggningar som står under Livsmedelsverkets kontroll ska beräknas finns i Livsmedelsverkets

föreskrifter (LIVSFS 2006:21) om avgifter för offentlig kontroll, prövning och registrering.

Skälen för regeringens beslut

Olika rapporter och granskningar, bland annat Livsmedelsverkets rapport 12-2013 *”Kommuners och Livsmedelsverkets rapportering av livsmedelskontrollen 2012”*, Livsmedelsverkets rapport 23-2013 *”Revision av Sveriges livsmedelskontroll 2012 – resultat av länsstyrelsernas och Livsmedelsverkets revision av kontrollmyndigheter”* och Riksrevisionens granskning RiR 2014:12 *”Livsmedelskontrollen – tar staten sitt ansvar”*, har påtalat att det finns brister i den kommunala utformningen av avgifter för livsmedelskontrollen. Som exempel nämns att full kostnads-täckning inte alltid uppnås och att det finns variationer i vilka kostnader som avgiften täcker.

Avgiften fastställs på grundval av en taxa som kommunfullmäktige bestämmer. Enligt uppgifter från 2013 varierade timtaxan från 500 kronor till 1252 kronor mellan kommunerna. Även utformningen av kontrollmyndigheternas avgiftsfinansiering för den offentliga livsmedelskontrollen varierar. I t.ex. Rättviks kommun används en modell som dels bygger på en administrativ avgift som är lika för alla företag, dels på en avgift utifrån faktiskt utförd kontroll.

En bra offentlig kontroll skapar förutsättningar för tillväxt, samtidigt som konsumenternas behov och intressen tillgodoses. Konsumenterna ska kunna ha ett högt förtroende för att maten är säker och produceras på ett redligt sätt. En likvärdig och effektiv kontroll bör även kunna ses som en tillgång för företagen då den stärker konsumenternas förtroende för företagets produkter. Den offentliga kontrollen utgör en möjlighet för företaget att få ett kvitto på att man gör rätt.

I situationer där en avgift betalas förväntas normalt en motprestation av något slag. Detta gäller även för den offentliga livsmedelskontrollen. Myndigheterna ska därför utföra en motprestation som kommer den som betalat avgiften till del. Livsmedelsföretagen ska kunna känna tilltro till kontrollen och uppleva den som meningsfull.

Mot denna bakgrund, och med hänsyn till att livsmedelsföretag ska kunna konkurrera på lika villkor, gör regeringen bedömningen att finansieringen av den offentliga livsmedelskontroll som utförs av Livsmedelsverket och kommunerna bör utvärderas.

4

På regeringens vägnar

Eskil Erlandsson

Caroline Needham

Kopia till:

Finansdepartementet / KSÄ
Socialdepartementet / SFÖ
Näringsdepartementet / ENT G1
Livsmedelsverket